

KAIROS

Det civila samhället i en lokal kontext

En intervjustudie kring det civila samhället och
positiv säkerhet i ett bostadsområde.

Anna Johansson, annajohansson33@hotmail.com

2014-06-05

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. KAIROS	3
2:1 Positiv och negativ säkerhet.....	5
2:3 KAIROS och det civila samhället.....	6
2:3:1 Det civila samhället, social tillit och den lokala kontexten.....	7
2:3:2 Backa i Fokus och det civila samhällets uttryck i området.....	9
3. Metod	11
3:1 Syfte och frågeställning.....	11
3:2 Urval och avgränsningar	11
3:3 Den kvalitativa intervjun.....	13
3:4 Analys	14
3:5 Etik	15
4. Analys.....	16
4.1 Det civila samhället roll i den lokala kontexten.....	16
4.1.1 Ett sätt att skapa lugn och trygghet	16
4.1.2 Hur stärker det civila samhället den egna individen?	17
4.1.3 Uttryck av en aktör från det civila samhället i en lokal kontext	19
4.2 Vad innebär lokalen och möjligheten av mötesplatser för att skapa positiv säkerhet?..	20
4.2.1 Vilket värde tillskrivs föreningslokalen?	21
4.2.2 Vem är det som skapar mötesplatser?	22
4.2.3 En mötesplats mellan olika samhällsaktörer och invånare.....	25
4.3 Långvariga relationer och individens roll	26
4.3.1 Individens roll och vilka tillskrivs ha kontakter.....	27
4.3.2 Vad för roll kan dessa individer ha?.....	28
5. Avslutande tankar.....	30
6. Referenser.....	34
6.2 Intervjuer	35
6.3 Annan källa	35

1. Inledning

Den här studien analyserar och studerar det civila samhällets roll i en lokal kontext och belyser relationen mellan några aktörer från det civila samhället och offentliga aktörer, främst stadsdelsförvaltningen. Studien resonerar vidare kring hur det civila samhället kan vara en del i stärkandet av positiv säkerhet i ett bostadsområde. Positiv säkerhet innebär i den här studien att arbeta för att skapa åtgärder för att öka individens möjlighet till deltagande i det politiska livet, sociala erkännande och tillhörighet, för att på så vis öka social tillit och även den upplevda känslan av trygghet. Studien är en del av det transdisciplinära forskningsprojektet KAIROS (kunskap om och arbetssätt i rättvisa och socialt hållbara städer), och kan ses som ett bidrag till delprojektet *Förutsättningar för det civila samhällets politiska delaktighet*. Studien bygger på kvalitativa intervjuer med olika aktörer i och kring ett bostadsområde i stadsdelen Norra Hisingen, Göteborg. Studien belyser också till viss del de verksamheter som sker inom ramen för stadsdelsförvaltningen Norra Hisingens projekt, *För ett socialt hållbart Norra Hisingen med Backa i Fokus*. Författaren till studien är Anna Johansson, student på mastersprogrammet i Sociologi på Göteborgs Universitet och utförs som en del av en praktikperiod i forskningsprojektet KAIROS.

2. KAIROS

KAIROS är ett transdisciplinärt forskningsprojekt som fokuserar på hållbarhetens sociala dimensioner. Utgångspunkten i KAIROS är att genom de processer som präglar vår samtid så som, allt mer omfattande globalisering, förändrade migrationsmönster och urbanisering, ställs nya krav på medskapande och delaktighet för alla dem som bor, lever och verkar i staden.¹ Projektets namn KAIROS står för: *kunskap om och arbetssätt i rättvisa och socialt hållbara städer*. Rättvisa för KAIROS handlar om människors lika värde, om kulturellt erkännande och om en jämlik fördelning och om samma möjligheter att nyttja materiella och politiska resurser för att kunna leva ett gott liv. Med begreppet social hållbarhet vill KAIROS belysa och peka på vikten av samhällets förmåga att kunna hantera komplexa samhällsfrågor och på så vis kunna reproducera sig som en fungerande samhällsorganism. För att uppnå detta vill KAIROS visa på vikten av att individer som bor, vistas och arbetar i staden känner delaktighet och får möjlighet att förstå sammanhang och känna tillit. För att studera dessa faktorer och områden har KAIROS tre olika delprojekt: *Förutsättningar för civilsamhällets politiska delaktighet*, *Ungas*

---

¹ KAIROS övergripande projektdokument:

medskapande samt *Dialogens roll och utformning*.² Den här studien syftar till att bli ett bidrag till delprojektet *Förutsättningar för civilsamhällets politiska delaktighet*.

KAIROS menar att två förutsättningar och centrala verktyg för att uppnå ett rättvist och socialt hållbart samhälle är individers möjlighet och känsla av delaktighet och medskapande. Delaktighet är enligt KAIROS ett begrepp som innefattar två olika dimensioner, det handlar om att både vara faktiskt delaktig samt om en känsla av att vara delaktig. Resonemanget tar sitt avstamp i den syn och distinktion som Mikael Stigendahl gör mellan systemintegration och social integration. Där en systemintegration handlar om faktisk delaktighet, vilket innebär att ta del av de samhällsvillkor som medför att individer kan få möjlighet att ha ett arbete, kunna gå i skolan och att kunna komma vidare till nästa utbildningsnivå. Att vara systemintegrerad eller med andra ord faktiskt delaktig behöver inte innebära att individer också känner sig delaktiga därav behovet av att också belysa känslan av att delaktighet alltså social integration. En aspekt som blir beroende av attityder och identifikation. För en ökad dimension av integration i termer av sammanhållet samhälle behöver därav båda dessa aspekter belysas.^{3 4} På likande vis blir delaktighet både perspektiv kring faktisk delaktighet och känsla av delaktighet.

Medskapande är också ett centralt begrepp i KAIROS. Medskapande innebär för KAIROS att förändringskrafter i samhället kommer både uppifrån (från beslutsfattare) och underifrån (från stadens invånare). Under vissa omständigheter, speciellt då intressen mellan makthavare och invånare sammanfaller, kan förändringskrafterna kroka fast i varandra och för stunden utjämna ojämlika maktförhållanden och skapa förutsättningar för mer jämlika relationer. Det är under liknande omständigheter som medskapande av de som bor, vistas och arbetar i staden blir som störst.⁵ I den här studien kommer medskapande främst att förstås och appliceras på hur medskapande kan bli möjligt mellan aktörer från det civila samhället (från stadens invånare) och representanter från Göteborgs Stad (uppifrån/ beslutsfattare).

---

² För mer information om KAIROS se Mistra Urban Futures hemsida:

<http://www.mistraurbanfutures.org/sv/projekt/kunskap-om-och-arbets%C3%A4tt-i-r%C3%A4ttvisa-och-socialt-h%C3%A5llbara-st%C3%A4der-kairos>

³ KAIROS, *Demokratitorg- Vad händer med medskapandet när ungdomar och politiker möts?*,

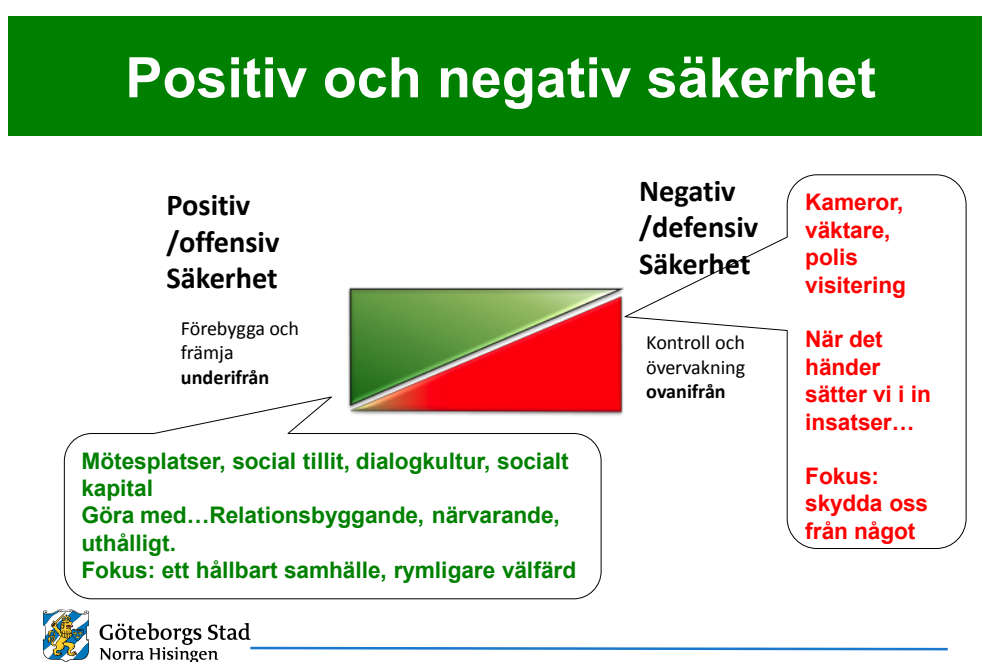
http://www.mistraurbanfutures.org/sites/default/files/demokratitorg_0.pdf, (publicerad: 2014-03-25), s. 6f.

⁴ För mer information, läs Mikael Stigendahls diskussionsunderlag: *Malmö – de två kunskapsstäderna, ett diskussionsunderlag inom Malmökommissionen*, 2011

⁵ KAIROS, *Demokratitorg- Vad händer med medskapandet när ungdomar och politiker möts?*, s. 7.

2:1 Positiv och negativ säkerhet

I den här studien har jag valt att belysa en tankefigur som är central i KAIROS som illustrerar två olika sätt att skapa säkerhet i ett samhälle. Modellen kan ses som en utveckling av det resonemang som går att återfinna i fredsforskaren Johan Galtungs resonemang kring positiv och negativ fred. Där negativ fred handlar om avsaknaden av krig medan positiv fred går tillbaka i ett resonemang kring att ha rätt till något. Fredsforskaren Hans Abrahamsson utvecklar den här modellen i sitt kunskapsunderlag ”*städer som nav för en globalt hållbar samhällsutveckling eller slagfält för sociala konflikter*” och gör distinktionen mellan positiv (offensiv) säkerhet och negativ (defensiv) säkerhet.⁶

7

Att arbeta med ett fokus på en negativ säkerhet kan innebära att arbeta främst för att skydda sig från det som känns otryggt, vilket kan få konsekvensen att på olika vis främja ett övervaknings- och kontrollsystem. Att främja en positiv säkerhet handlar om att arbeta för att skapa åtgärder för att öka individens möjlighet till deltagande i det politiska livet, sociala erkännande och tillhörighet för att på så vis öka social tillit och därigenom också känslan av trygghet.⁸ I en omvandling och applicering på samhällsutveckling kan resonemanget appliceras som ett sätt att se på säkerhet: som positiv eller negativ alternativ offensiv säkerhet kontra defensiv säkerhet, i

⁶ Hans Abrahamsson, *Städer som nav för en globalt hållbar samhällsutveckling eller slagfält för sociala konflikter*, (Malmö Högskola, 2012), s. 30.

⁷ Modellen hämtad från bildspel av Åsa Lorentzi, projektledare för KAIROS samt För ett socialt hållbart Norra Hisingen med Backa i Fokus, Göteborgs Stad, Presenterad på Backa i Fokus- projektgruppsmöte 2014- 04-24

⁸ Abrahamsson, (2012), s. 30.

arbetsätt. Där positiv/offensiv säkerhet handlar om att arbeta proaktivt och att främja underifrån kontra att arbeta med kontroll och övervakning och på så vis en form av ovanifrån perspektiv. Antingen, ett fokus på att arbeta med medskapande, delaktighet samt främja ett skapande av en dialogkultur, mötesplatser, social tillit och att bygga ett socialt kapital kontra att arbeta med exempelvis murar, övervakning eller poliser. På detta vis blir frågan om social hållbarhet också en fråga om i vilken grad den urbana miljön (eller stadsdelen i det här fallet) klarar av att inte enbart fokusera på den negativa säkerheten utan också den positiva?⁹

I den här studien kommer positiv/ defensiv säkerhet vara ett centralt teoretiskt omtag för att visa på olika arbetsätt i bostadsområdet. Studien syftar till att visa på hur olika aktörer så som stadsdelsförvaltning, bostadsbolag och olika föreningar och privatpersoner kan samverka för att på så vis stödja varandra i ett arbeta tillsammans för att skapa en positiv/ defensiv säkerhet. Här vill jag därigenom också visa vilken roll och stöd som kan behövas för att aktörer från det civila samhället kan få en central roll i skapandet av positiv säkerhet och på så vis även eventuellt medverka till att främja en social hållbarhet.

2:3 KAIROS och det civila samhället

I KAIROS övergripande projektdokument belyses den pågående samhällsomdaningen och hur statens roll och makt har förändrats och minskat som en effekt av globaliseringens nya former för samhällsstyrning.¹⁰ En aspekt av den här förändringen är, enligt KAIROS, ett ökat utrymme till politiskt och samhällelig delaktighet för olika aktörer inom det civila samhället. Ett exempel är den roll som det civila samhället kan tänkas ha på den lokala nivå: både som en utförare av olika former av välfärdstjänster (service-provider) som tidigare tillhandahölls av aktörer inom offentlig sektor, samt även en roll som röstbärare (voice-provider), för de befolkningsgrupper där skyddet för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är svagare. En utveckling som redan går att skönja exempelvis i svenska storstadsförorter och bostadsområden, där flera värdeburna organisationer har växt fram och spela en viktig roll. Att aktörer från det civila samhället har fått en utvecklad och allt mer framträdande roll innebär också enligt KAIROS att det civila samhället i stor utsträckning har ökat sin administrativa och tekniska kapacitet, men också att beroendet av exempelvis finansiellt stöd från den offentliga sektorn eller privata aktörer har ökat. KAIROS menar att det civila samhällets olika organisationer och rörelser kommer att kunna spela en avgörande roll för att samhället ska kunna reproducera sig och förhålla sig på ett socialt hållbart

---

⁹ Abrahamsson, (2012), s. 30.

¹⁰ KAIROS övergripande projektdokument, (2014-05-22).

sätt till de utmaningar som kommer i spåren av den pågående samhällsomdaningen så som social spänningar, nya typer av konflikter och risk för social oro. KAIROS väljer att ange att det civila samhället inte enbart består av etablerade föreningar som exempelvis har medlemsregister och protokollförda möten vilket ger berättigade till ekonomiskt bidrag från stat eller kommun, utan pekar också på de olika former av mer spontana nätverk och gruppgemenskaper som växer fram. I sin definition av det civila samhället menar KAIROS att det är viktigt i och med statens förändrade roll och ett allt mer tydligt flernivåsstyrning, att det civila samhället måste ses bortom den traditionella synen som något som enbart förhåller sig till staten eller marknaden.¹¹ KAIROS definierar därför det civila samhället som: ”[...] människans kollektiva förmåga att i ett socialt sammanhang, som sträcker sig utanför familjen och den närmaste grupptillhörigheten, förhålla sig till olika beslut som påverkar och formar människors livschanser och vardagsliv.”¹² De beslut som tas kan därav fattas både av aktörer från den lokala offentliga sektorn, olika ekonomiska aktörer, nationella statliga aktörer samt av olika internationella eller regionala regelverk. Definitionen av det civila samhället visar därigenom på hur aktörer från det civila samhället kan vara med och medverka för att hantera komplexa samhällsproblem och på så vis skapa en förutsättning för en socialt hållbar utveckling. I den här studien blir det också tydligt att uppkomsten och skapandet av det civila samhället också är en process där offentliga aktörer som stadsdelsförvaltningen kan vara en viktig motor och stöd.

2:3:1 Det civila samhället, social tillit och den lokala kontexten

Jag ska här belysa två exempel på tidigare forskning kring det civila samhället samt belysa några av de aspekter som jag kommer använda mig vidare av i analysen.

Statsvetaren Robert Putnam har i sina studier av det civila samhället studerat dess betydelse för social gemenskap och visar på ett tydligt samband mellan ett välfungerande civilt samhälle och en välfungerande demokrati.¹³ För att förklara det här sambandet använder sig Putnam av begreppet socialt kapital, vilket innefattar olika former av mellanmännsliga relationer, deltagande i föreningslivet och vikten av social tillit som skapar det samhällskitt som håller samhället samman.¹⁴ Socialt kapital kan ses som en faktor som både påverkar den enskilda

---

¹¹ KAIROS projektdokument: *Civilsamhället i ett förändrat politiskt landskap*, http://www.mistraurbanfutures.org/sites/default/files/delprojekt_i_-_civilsamhallet.pdf, (2013-05-07)

¹² KAIROS projektdokument: *Civilsamhället i ett förändrat politiskt landskap*, s. 4.

¹³ Robert D. Putnam, *Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse*, 1. uppl., (SNS förl., Stockholm, 2001), & Robert D Putnam, *Den fungerande demokratin*, 2.uppl., (SNS förl., Stockholm, 2011)

¹⁴ Putnam, (2011), s 188.

individen men också på ett samhälleligt plan även dem som inte direkt själva arbetar för att stärka det sociala kapitalet. I min tolkning råder då även det omvända, om fler individer på olika vis arbetar för att stärka de sociala banden i ett område kommer det också att påverka indirekt även dem som inte engagerar sig.¹⁵ Putnam gör vidare en distinktion i det sociala kapitalet som kan ses verka och ta sig uttryck som antingen sammanbindande (bounding) eller överbryggande (bridging). Sammanbindande (bounding) innefattar den delen av socialt kapital som stärker den interna gemenskapen inom en viss grupp. Överbryggande (bridging) syftar på det sociala kapital som innebär att stärka gemenskapen mellan olika grupper. Socialt kapital som kopplas till bounding kan i sociologiska termer ses som ett starkt kitt för att sammanväva en grupp medan bridging blir en form av smörjmedel mellan olika grupper.¹⁶ Socialt kapital och dess olika uttryck kan alltså både verka för att öka olika individer/ grupper kontakter men också ett sätt att isolera sig från andra grupper, till exempel kan den processen av socialt kapital som kallas bounding bli ett sätt att stärka den egna gruppen och skapa en antagonistisk hållning mot omvärlden, med andra ord skapa en form av innanförskap kontra utanförskap.¹⁷

När det kommer till bridging-processer menar Hans Abrahamsson i sin tolkning av Putman att dessa processer kan ses ha två olika fokus, antingen som horisontella- eller vertikala interaktioner. Den typen av överbryggande socialt kapital som sker mellan olika former av föreningar eller grupper inom det civila samhället, kan ses som en form av horisontellt fokus. Vidare skulle det vara möjligt att studera det överbryggande sociala kapitalet som något som kan ske vertikalt mellan aktörer från det civila samhället och exempelvis politiska eller ekonomiska beslutsfattare. Genom den här formen av vertikalt förstärkande av socialt kapital kan förtroende och interaktion stärkas och öka.¹⁸ Bounding och bridging ska dock inte ses som en antingen eller situation som det går att sortera in olika former av socialt kapital i, utan ska istället ses som ”mer eller mindre”-dimensioner.¹⁹ Socialt kapital blir i den här studien ett sätt att studera hur olika individer och grupper förhåller sig till varandra och ett verktyg för att studera relationen mellan exempelvis olika föreningar eller mellan olika aktörer från det civila samhället i relation till andra aktörer så som stadsdelsförvaltningen. Vidare blir socialt kapital också ett sätt att studera

---

¹⁵ Putnam, (2001), s. 20.

¹⁶ Putnam, (2001), s. 22f.

¹⁷ Putnam, (2001), s. 23.

¹⁸ Hans Abrahamssons, *Det civila samhället, Ett diskussionsunderlag inför SKL:s workshop- projekt medborgardialog*, (Köpenhamn, 2014-03-26), s. 28

¹⁹ Putnam, (2001), s. 22f.

hur positiv säkerhet kan värnas i ett område utifrån att det kan ses främja social tillit och bidra till ett samhällskitt.

Sociologen Lisa King betonar det civila samhällets roll i en förortskontext genom att göra en kartläggning av de ideella föreningar som återfinns i Rinkeby och Tensta. Studien syftar till att ge en bild av hur individer och organisationer verkar och tar sig uttryck i den lokala kontexten. Vad har de ideella föreningarna för fokus, vilka frågor engagerar invånarna samt på vilka sätt engagerar sig invånarna. I studien framkommer den utökade roll som aktörer från det civila samhället spelar både som en form av service-provider och som voice-provider. En aspekt som till viss del kommer återkomma i den här texten är den relation som kan återfinnas mellan kommunen och aktörer från det civila samhället. Där rollen mellan exempelvis lokala förvaltningar och nämnder och aktörer från det civila samhället i stort har kommit att institutionaliseras. Vidare belyser King att etnicitet som ett mobiliserande drag i föreningar och där verksamheten fungerar både som en form av vardagsgemenskap men samtidigt det utåtriktade fokus som där återfinns. En slutsats från avhandlingen är att olika aktörer inom det civila samhället har en viktig roll för att skapa en socialt hållbar samhällsutveckling.²⁰ Kings forskning används i den här studien för att belysa relationen mellan det lokala civila samhället och andra aktörer så som offentlig förvaltning samt i relation till etniska föreningar.

2:3:2 Backa i Fokus och det civila samhällets uttryck i området

Studien har sin geografiska utgångspunkt i stadsdelen Norra Hisingen. För att ge en kontext och bakgrund till den här studiens empiriska fält blir det relevant att redovisa och exemplifiera utifrån den verksamhet som bedrivs inom det projekt som stadsdelsförvaltningen driver; *”För ett socialt hållbart Norra Hisingen- med Backa i Fokus”* (Backa i Fokus). Att redovisa de tankar som ligger bakom projektet Backa i Fokus blir relevant då en del av de insatser som görs är riktade till det området som är den här studiens fokus samt att många av deltagarna i studien arbetar i verksamheter som berörs av det här övergripande projektet. Backa i Fokus är ett projekt som ska bidra till att förverkliga stadsdelsnämndens vision om en hållbar utveckling i stadsdelen. Projektet startade under år 2012, efter att stadsdelen Backa (primärområden Brunnsbo, Backa och Skälltorp), under en period hade präglats av en förändrad social situation där Backabornas levnadsvillkor, och upplevda känsla av trygghet, tillit och trivsel hade försämrats. Projektet är ett övergripande paraplyprojekt för ett tjugotal olika aktiviteter inom områden så som arbetsmarknad, fritid, kultur, utbildning, trygghet och fysisk miljö och sker inom ramen för

---

²⁰ Lisa King, *Till det lokals försvar, Civilsamhället i den urbana periferin*, (Arkiv, Lund, 2011)

ordinarie organisationer. Projektet syfte är att skapa en trygg, livfull och attraktiv stadsdel. För att uppnå sitt syfte har Backa i Fokus fyra utarbetade strategier: framtidstro och medskapande, hållbarhets- och strukturellt perspektiv, helhetssyn och samverkan samt infrastruktur och mötesplatser.²¹ Några centrala teoretiska utgångspunkter i KAIROS återkommer och präglar även verksamheten i Backa i Fokus. Så som tidigare berörda definitioner av delaktighet, medskapande och resonemanget kring positiv- och negativ säkerhet.

Vidare kommer nu några av de verksamheter som återfinns i projektet Backa i Fokus och som kommer att på olika vis beröras i den här studien presenteras: **Selma Center**, är en mötesplats på det centrala torget som finns i Backa. Syftet med verksamheten är att skapa en plats för individer att möta olika delar av kommunen såsom aktörer från stadsdelsförvaltningen, Framtidens Selma och områdespolisen. Mötesplatsen används både för att kunna informera och kommunicera om aktuella frågor, kunna ta emot synpunkter och förslag från Backabor och att kunna bygga förtroende för olika samhällsaktörer. Selma Center här även valt att genomföra olika former av aktiviteter utifrån önskemål från boende i området såsom exempelvis juridisk rådgivning. Mötesplatsen kan även användas till olika typer av evenemang såsom utställningar och temakvällar. Platsen har även öppnats upp för att en förening ska kunna bedriva läxhjälp.

Fritidsverksamhet för unga män²² i ett bostadsområde. Verksamheten som är förvaltningsdriven är nära sammankopplad till en fotbollsförening i området. Initiativet till verksamheten och fotbollsföreningen, kommer från två killar som själva är uppvuxna i området och som idag är anställda att driva fritidsverksamheten. Verksamheten syftar både till att verka som en fritidsgård och också som ett sätt att nå unga män i området och stötta dem i att komma i sysselsättning, arbete eller studier.

Kvinnogruppen är en verksamhet som kommit igång med stöd av stadsdelsförvaltningen. I gruppen samlas kontinuerligt ett 30-tal kvinnor varav flertalet bost i Sverige länge men har bristande svenskkunskaper och svag eller ingen förankring på arbetsmarknaden. Sociala aktiviteter kombineras med insatser som ökar kvinnornas chans till arbete och försörjning. Stadsdelsförvaltningen har en anställd som samordnar kvinnogruppen och arbetsmarknadsinsatserna och verksamheten är nu på gång att övergå i föreningsbildning och stöds utifrån att successivt kunna drivas med allt mindre stöd från stadsdelsförvaltningen.

---

²¹ För mer information kring mål och strategier se Backa i Fokus på Norra Hisingens stadsdelsförvaltnings hemsida under: www.goteborg.se

²² Har vid rapportens publicering bytt namn till **Mötesplats för unga vuxna**.

Vidare planeras även att initiera en ny verksamhet, en **Mötesplats** kopplad till ett bostadsområde. Verksamheten syftar till att skapa en ny mötesplats i det bostadsområdet. Det här ska ses som ett sätt från stadsdelsförvaltningens sida att skapa möjligheten till ”ett extra vardagsrum” och ska både kunna erbjuda möjlighet för föreningslokal (t ex för övre nämnda fritidsverksamheten för unga män och kvinnogruppen), en plats att mötas och umgås i området samt också ett sätt att erbjuda samhällsservice i området. Verksamheten är tänkt att utformas i nära samarbete med de boende och de föreningar som finns i området.

3. Metod

Under den här punkten kommer studiens syfte och frågeställning samt metodologiska utgångspunkter presenteras och diskuteras. Vidare kommer även forskarens etiska överväganden att belysas.

3:1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här studien är att studera hur en kan arbeta med det som KAIROS beskriver som positiv säkerhet. Ingångspunkten i studien är spänningsfältet mellan det civila samhället och boende i området i relation till olika offentliga aktörer som verkar i området så som stadsdelsförvaltning och ett kommunalt bostadsbolag. För att kunna genomföra studiens syfte och samtidigt vara följsam för de åsikter och tankar som uppkommer ur det empiriska materialet samt i relation med studiens teoretiska ramverk är följande frågeställning utarbetad:

På vilka sätt beskriver deltagare i studien synen på verksamheter inom det civila samhället och vad ser de för behov och styrkor?

Hur kan deltagarnas beskrivningar och upplevelser sammankopplas till tankar kring stärkandet av positiv säkerhet i området?

3:2 Urval och avgränsningar

Den här studien har haft två olika former av avgränsningar som riktlinjer: en geografisk och en sammankopplad till vald metod kring vilka som intervjuas. Till att börja med har studien haft en geografisk avgränsning, till ett specifikt bostadsområde i stadsdelen. Det valda bostadsområdet består av cirka 1600 hyreslägenheter och det beräknas bo cirka 3000 personer i området. Valet av den här geografiska avgränsningen har gjorts främst av tre olika aspekter: för det första för att skapa ett mer hanterligt område att studera än vad det exempelvis skulle vara att studera hela stadsdelen. För det andra kan området också i stor utsträckning ses som relativt homogent utifrån

aspekter som liknande form av bebyggelse, med samma upplåtelseform och alla bostäder ägs av ett kommunalt bostadsbolag. Den tredje anledningen till val av område går att sammanlänka med det fokus av arbete som stadsdelsförvaltningen har i det här området vilket innebär att studien till viss del kan vara i stöd för ett fortsatt arbete. Dessutom innebär ett sådant fokus att det även gick att ta ett första steg ut i området genom att starta i de olika verksamheter som stadsdelsförvaltningen bedriver. Den här avgränsningen ska dock främst ses som en metod och väg att gå för att skapa en form av möjligt nedslag i ett område. Studien har i realitet även valt att belysa andra föreningar och stadsdelsförvaltningens verksamheter som inte har en direkt koppling till det geografiska området men kan anses vara av relevans eftersom de belyser relationen mellan medborgare/ aktörer i det civila samhället och stadsdelsförvaltningens arbete. Den geografiska avgränsningen ska därför inte ses som en tydlig gränsdragning utan snarare som ett sätt att börja den här studiens snirkliga väg för att samla in olika åsikter och berättelser.

Det empiriska materialet som ligger till grund för analysen bygger på tolv kvalitativa intervjuer. Individer har tillfrågats främst utifrån att de antingen arbetar i relation till området på olika sätt och då har koppling till medborgarna, eller utifrån att de är boende i området eller kan ses som en aktör från det civila samhället. Det här är dock aspekter som flyter samman, individer kan både exempelvis vara verksamma i stadsdelen och boende, både arbeta i stadsdelsförvaltningen och ideellt. Urvalet har skett via ett så kallat snöbollsurval, där en individ har givit mig vidare förslag om personer som skulle kunna vara av intresse för studien.²³ Vid några intervjutillfällen har jag även fått hjälp via så kallade ”gatekeepers” alltså individer som har kunnat fungera som en form av hjälp för att kunna ge mig som utförare av studien legitimitet och kontakter till andra personer.

Urvalsmetod valdes av två olika anledningar. För det första valdes den här metoden för att syftet var att inte enbart studera den del av det civila samhället som finns registrerat som föreningar. Ifall en sådan metod hade valts är det tänkbart att det skulle ha skapats ett mer brett spektrum av föreningar, till exempel var det en sådan urvalsmetod som Lisa King använde i sin studie kring Tensta och Rinkeby.²⁴ Det hade dock inneburit att urvalet i stor utsträckning hade avgränsats till de föreningar som då uppfyller de ”krav” som stadsdelsförvaltningen sätter på en förening så som stadgar, medlemsregister etcetera. Fokuset på att studera även det mer ”informella” civilsamhället hade då kunnat gå förlorat. Den andra anledningen till det här urvalet går att

---

²³ Alan Bryman, *Samhällsvetenskapliga metoder* (Malmö, 2002), s. 115

²⁴ King, s. 18.

återkoppla till det sätt som stadsdelsförvaltningen har valt att arbeta i och med sitt paraplyprojekt Backa i Fokus. Då det finns kontakter som arbetar nära det civila samhället; till exempel genom att sammankoppla fritidsverksamheter till en förening, skapandet av mötesplatser och även stöd till uppstartande av föreningar vilket bidrog till att det var en ”smidigare” metod för att komma igång med empiriinsamling.

Den valda urvalsmetoden medförde dock en annan form av problematik. För det första att det var svårt att genom att använda kontakter inom stadsdelsförvaltningen nå utanför det nätverk som finns i bostadsområdet. Det har till viss del kompenseras med att även aktörer som inte direkt är sammankopplade till förvaltningen har intervjuats exempelvis aktörer från ett bostadsbolag och en idrottsförening. En annan aspekt kring urvalet som kommer att behandlas ytterligare under den del som behandlar etik är de eventuella maktförhållanden som kan finnas mellan olika aktörer exempelvis om både en chef och en anställd har deltagit.

3:3 Den kvalitativa intervjun

Den här studien syftar till att fånga upp individers uppfattning kring det civila samhället och deras egna erfarenheter och synpunkter. Därför har studien en explorativ ansats för att inte begränsas av att försöka pröva en hypotes. Att arbeta explorativt bidrar också till att kvalitativa intervjuer blir en lämplig strategi att tillämpa, då intervjuer ger möjlighet att samla upp individers åsikter och tankar.²⁵

Jag har valt att genomföra semistrukturerade intervjuer, vilket innebär att jag har haft några givna områden och frågeteman som jag vill beröra under intervjun och har därför haft en intervjuguide, med några tydliga ämnen och frågor. Samtidigt har målen med intervjuerna varit att skapa en intervjusituation som är öppen för deltagarens egna reflektioner och tankar. Guiden har därför fungerat mest som ett stöd och målet har varit att snarare få en intervjusituation som efterliknar ett samtal och där guiden har fungerat som en form av checklista för att se att samtalet har berört de områden som jag velat diskutera.²⁶ Därför har många frågor i guiden inte ställts till deltagaren utan indirekt besvarats under samtalet. Majoriteten av mina intervjuer har spelats in för att jag som intervjuare ska kunna fokusera på samtalet, samt att jag inte under samtalet sällar bort information som skulle kunna bli intressant i relation till andra intervjuer. Vid intervjuer som av olika anledningar inte har spelats in, har fältanteckningar förts och renskrivits direkt efter intervjutillfället.

---

²⁵ Karen O'Reilly, *Ethnographic methods*, (Routledge, London, 2005), p. 27.

²⁶ Bryman, s. 301.

Deltagarna i studien har valts utifrån olika roller i området, som till exempel på grund av sitt arbete, deltagande i förening eller boende i området. Spridningen på deltagare i studien har inneburit att intervjuguiden och efterföljande samtal har fått anpassas efter situation och individ samt att nya intervjuguides har fått utformas efter varje samtal. Problemet med den här strategin kan vara att materialet kan bli svårt att analysera och jämföra då intervjuerna inte har tydliga standardiserade frågor.²⁷ Fokus i den här studien har dock varit att skapa ett urval som fångar många olika röster för att ge en mer spridd bild åt det berörda ämnet. Det har dock funnits en övergripande tematik i alla intervjuer som berör deras relation och berättelser kring olika uttryck för det civila samhället (både formella och informella) i relation till bostadsområdet (i ett fall mer generellt till stadsdelen i stort), samt vilka kontakter och stöd som upplevs finnas eller efterfrågas mellan förvaltningens verksamheter och det civila samhället.

3:4 Analys

Analysarbetet inleddes med en första genomgång av det insamlade materialet. I processens inledningsfas gjordes en form av genomgång av empirin, där minnesanteckningar från intervjuer samt de inspelade intervjuerna studerades och intressanta åsikter och resonemang markerades. Analysen har tagit sitt avstamp i att försöka studera det insamlade materialet med ”KAIROS-glasögon”, alltså utifrån de teoretiska ramverk som är presenterade i den övre teoridelen. Fokus har varit att uppmärksamma åsikter eller resonemang som återkommer hos flera olika aktörer, med ett tydligt fokus på hur olika aktörer beskriver uttryck för det civila samhället samt vad som beskrivs som behov eller vad efterfrågas för stöd. Parallellt med den här processen har det förts minnesanteckningar för att på så vis ha möjlighet att kunna gå tillbaka och studera ifall tankegångar och aspekter återkommer. Utgångspunkten i studien har varit av explorativ karaktär, vilket inneburit att studien varit utforskande och känslig utifrån det som framkommer i materialet snarare än exempelvis hypotesprövande av ett teoretiskt ramverk. Den här ansatsen har inneburit att studien under analysens gång har fått ett till viss del förändrat syfte, beroende på vilka som har deltagit samt vad som har framkommit. För att belysa och ge ett brett spektrum av röster har därav intervjuerna kombinerats med teorin om positiv och negativ säkerhet med det civila samhället som utgångspunkt.

---

²⁷ Eva Fägerborg, ”Intervjuer” i *Etnologiskt fältarbete*, red. Lars Kaijser & Magnus Öhlander (Studentlitteratur, Lund, 1999), s. 64.

3:5 Etik

Det empiriska materialet i den här studien har samlats inom ett litet geografiskt område, dessutom har kontakter tagits via tips inom en stadsdelsförvaltning. Dessa faktorer bidrar till att risken för igenkännig blir stor. Det har därför varit viktigt att reflektera kring hur en anonymisering ska genomföras. I studien kommer inga namn och inte heller kön att skrivas ut på individer och i största möjliga mån inte heller föreningars namn. Det kommer dock att ha betydelse utifrån vilken roll individer uttalar sig, till exempel har jag valt att skriva ut namn på aktiviteter som sker i stadsdelsförvaltningens regi. En sådan aspekt kommer troligtvis öka risken för identifikation av den enskilda individen. Samtidigt utgår jag från att det som sägs är i rollen av sitt ämbete och därav anses inte anonymisering lika högt prioriterat. Jag som författare är dock medveten om att jag kan ha svårt att avgöra vad som kan anses vara känslig information utifrån olika aspekter såsom till exempel maktförhållanden. Därför kommer alla de som deltagit i studien att få möjlighet att läsa igenom rapporten innan den publiceras, för att kunna avgöra om de anser att jag som författare har tolkat dem rätt men också om de som individer kan stå bakom det som står ifall någon skulle se att det är de som uttalat sig. En del av intervjuerna har spelats in med hjälp av diktafon, vilket kan tänkas ha påverkat intervjusituationen. En möjlig tanke är att ett sådant metodologiskt val kan ha en effekt kring vad individer vill berätta för mig som intervjuare, helt enkelt att situationen kan upplevas som mer ”spänd” och eventuellt finns risken att svar på så vis kan komma att censureras. Ljudupptagningen har dock inneburit att jag som intervjuare har kunnat vara mer koncentrerad under samtalet och dessutom att jag inte sållar i samtalet kring vad för information eller aspekter som kan komma att bli relevanta. För att intervjupersonerna skulle känna sig bekväma med ljudupptagningen har jag i dessa fall frågat om det går bra att det som sägs spelas in samt varit noga med att berätta att det enbart är jag som författare som har tillgång till inspelningar. Den som deltagit har även fått möjlighet att ta del av sitt eget inspelade material om det önskas.

Jag anser även att det är av relevans att reflektera över mig som intervjuare och hur det kan ha påverkat samtalet. Att arbeta med kvalitativa studier och intervju som metod för empiriinsamling innebära att jag som intervjuare kommer att påverka resultatet och vad som kommer fram. I den här studiens fall kan det vara viktigt att reflektera över min roll utifrån att jag har varit aktiv inom stadsdelsförvaltningen under en period. Även om jag har presenterat projektet utifrån min roll som praktikant inom KAIROS är det viktigt att ta i beaktande att jag även skulle kunna ses som en representant för kommunen utifrån var jag haft min geografiska arbetsplats och vilka signaler det exempelvis kan sända ut att min offentliga e-mailadress är kopplad till

stadsdelsförvaltningen Norra Hisingen. En sådan signal kan ha en betydelse för vad som kommer fram i en intervju kring ämnen som skulle kunna vara känsligt, som till exempel negativa åsikter kring hur stadsdelsförvaltningen arbetar, eller vad som sägs om exempelvis aktiviteter i området. Vi återkommer även här till vikten av att ge deltagarna möjlighet att få läsa den färdiga rapporten innan den blir offentlig. Är det okej om det här är information som blir offentlig?

Vidare är det viktigt att belysa att genom att studien skildrar flera individers uppfattningar och sedan även tolkas av mig som författare så ska den färdiga produkten inte ses som en objektiv verklighet utan som en tolkning och reflektion av verkligheten där både mina deltagare och mina egna reflektioner spelar in. Det här är aspekter som är viktiga att ta i beaktande under läsningen. För att ge materialet en transparens är det därför i stor utsträckning utskrivit om det som står har framkommit i en intervju, om det är en tolkning från mig som författare eller ett resonemang från det teoretiska ramverket.

4. Analys

Analysen i den här studien är uppdelad i tre olika övre kategorier *Det civila samhällets roll i den lokala kontexten* belyser vilka värden som tillskrivs olika grupper och aktiviteter som sker inom det civila samhället. Den andra kategorin *Vad innebär lokalen och möjligheten av mötesplatser för att skapa positiv säkerhet?*, berör områden som belyser föreningslokaler och mötesplatsers roll i stärkandet av det civila samhället, samt visar hur en kommunal verksamhet kan bli en form av plattform för en aktör inom det civila samhället. Den sista kategorin *Långvariga relationer och individens roll*, berör den egna individens roll, kontakter och hur dessa kan stärkas.

4.1 Det civila samhället roll i den lokala kontexten

I mitt material tillskrivs föreningen flera olika funktioner som här kommer belysa både utifrån vad det anses ha för funktion för samhället eller grannskapet i stort samt vilket värde det civila samhället tillskrivs för att kunna utveckla den enskilda individens välmående och utveckling. Vidare vill jag belysa den funktionen som en förening kan få som service-provider samt voice-provider.

4.1.1 Ett sätt att skapa lugn och trygghet

Robert Putnam skriver att byggandet och stärkandet av ett socialt kapital ses som något som både påverkar den enskilda individen och är en process som påverkar samhället i stort. Att fler

individer på olika vis arbetar för att stärka de sociala banden i ett område kommer alltså också att indirekt påverka även dem som inte engagerar sig.²⁸ Det här resonemanget framkommer även i den rapport som SOM-institutet har gjort i området Backa. Där det illustreras en korrelerande relation mellan ett fungerande och starkt föreningsliv och i vilken grad som individer känner en tillit till institutioner i samhället och också till sina medmänniskor.²⁹ En deltagare talar under vår intervju om det kontaktnät den aktuella föreningen har genom att de bedriver en verksamhet som lockar många barn i området, vilket indirekt kommer att göra att även dessa barns närmaste familj också på olika vis blir en del av föreningen. På så vis skapas ett stort kontaktnät till många individer i området. I min tolkning kan detta i en förlängning ses som en aspekt av hur det skapar en större tillit mellan individer som genom att deras barn är aktiva i den här föreningen möts och på så vis även kanske till viss del är med att skapa ett större nätverk och på så vis får en större tillit till varandra. En annan aspekt av vad föreningsaktiviteter gör för området handlar om hur en förening kan bidra till att ett område inte upplevs som tomt och därigenom upplevs som tryggare. En av de deltagarna i studien som representerar en idrottsförening säger att de som förening inte direkt arrangerar föräldravandringar i området men samtidigt så innebär deras verksamhet att det ofta finns individer ute i området, även sent på kvällarna vilket på så vis bidrar till en större trygghet i området. Även två andra deltagare i min studie menar att deras verksamhet har varit ett viktigt led i att skapa en större känsla av trygghet i området både för de som är aktiva i själva föreningen men också för hela grannskapet/ området. I min tolkning blir det här ett tydligt exempel på det tidigare berörda resonemanget av Putnam kring att det sociala kapitalet både har en individuell och en kollektiv aspekt, det vill säga en privat och en offentlig sida³⁰, även individer som inte aktivt deltar i en förening får en del av de positiva följderna av föreningens verksamhet. Den sociala tilliten i området stärks både inom gruppen som aktivt är delaktiga i verksamheten men också de som indirekt påverkas av den tryggheten som det sociala kapitalet är med och skapar.

4.1.2 Hur stärker det civila samhället den egna individen?

Att vara en del av en föreningsaktivitet till exempel en idrottsförening, kan även få indirekta positiva aspekter för den enskilda individen, utöver idrottsaktiviteten. Under en intervju talar en av deltagarna i studien om hur de genom sin idrottsverksamhet har skapat en form av trygghetszon för dem som aktivt deltar i aktiviteten, ett sammanhang där de kan ses. I och med

---

²⁸ Putnam, (2001). 20

²⁹ Gabriella Sandstig, *Backabornas samhällsanda 1994-2011* (SOM-rapport nr 2013:02), sid 13.

³⁰ Putnam, (2001), s. 19.

idrotten skapas också ett verktyg för dessa individer att få stöd och möjlighet att testa att lämna sin trygghetszon exempelvis genom att laget spelar bortamatcher i andra delar av Göteborg. En annan deltagare i studien som representerar en idrottsförening pekar på vilka andra aspekter som idrott bidrar till så som att idrott blir en arena för ungdomar från olika områden att mötas och på så vis skapas en arena där individer får mötas under mer jämlika förhållanden oberoende av andra aspekter som till exempel var individer är uppväxta. På detta vis anser jag illustreras hur en verksamhet som utförs främst av en aktör från det civila samhället blir ett sätt att stärka den egna individen.

En av de representanter som jag träffat från stadsdelsförvaltningen är aktivt med och stöttar i uppstartandet av en förening för kvinnor. Hen talar om hur det här arbetet kan ses som en aspekt av hur förvaltningen vill stärka dessa kvinnors självkänsla i och med startandet av en självständig förening. Hen påtalar vikten av att se den enorma kraft och potential som finns bland dessa kvinnor och som det är viktigt att försöka bygga vidare på och stärka. Representanten beskriver att hen hade gått till den verksamheten som finns idag som en verksamhet inom förvaltningen och sa att hen tycker det är dags att kvinnorna startar en förening och påtalade att de klarar det. Det här anser jag blir ett sätt att se hur stadsdelsförvaltningen kan stärka individer genom att istället för att göra *för* så blir istället fokuset att göra *med* och på så vis öka dessa individers engagemang. Det blir också ett sätt att öka individens möjlighet att vara med och påverka och på så vis kan det ses som ett sätt att bygga medskapande tillsammans och skapa en känsla av delaktighet. KAIROS menar att medskapande innebär att förändringskraften både måste komma uppifrån och underifrån för att på så vis till viss del utjämna maktförhållanden för att förändringskraften ska bli som störts. I det här fallet skulle ett initiativ att bilda förening kunna ses som en möjlighet att arbeta för medskapande där ett initiativ kan komma uppifrån (i det här fallet från stadsdelsförvaltningen) men samtidigt underifrån, utifrån att de individer som själva kände ett intresse av att starta föreningen får vara med och påverka, för att på så vis kunna arbeta för en ökad delaktighet och förändring.

En teori som lyfts fram i KAIROS³¹ är distinktionen och särskilnaden mellan att vara faktiskt delaktig och att känna sig delaktig. Jag vill här belysa hur bildandet av en förening till viss del kan ses om ett sätt att försöka skapa båda dessa former av delaktighet. I och med att stadsdelsförvaltningen kommer att erbjuda de här kvinnorna en utbildning i hur man bildar

---

³¹ En utveckling av Stigendahls teori kring integration, se KAIROS, *Demokratitorg- Vad händer med medskapandet när ungdomar och politiker möts?*, s. 6f.

förening blir det ett sätt att kunna skapa en faktisk delaktighet: ”Vi är nu en förening precis som andra”. Men arbetet bidrar också till en upplevd delaktighet: ”utifrån vi klarar av att söka pengar och driva en förening precis som alla andra.”

4.1.3 Uttryck av en aktör från det civila samhället i en lokal kontext

I det teoretiska ramverket till den här rapporten belyses den förändrade och utökade roll som aktörer från det civila samhället har kommit att få i och med den pågående samhällsomdaningen. Två olika dimensioner av hur det civila samhället kan ta sig konkret uttryck i närområdet eller grannskapet, är som en form av service-provider, alltså ett tillhandahållande av välfärdstjänster när de offentliga aktörerna (eller exempelvis en stadsdelsförvaltning) har dragit sig tillbaka eller inte når ut till vissa individer. En annan dimension är en form av voice-provider; en röstbärare för olika grupper eller individer. Alltså att kunna driva och föra andra individer eller gruppers talan mot exempelvis media eller statliga verksamheter.

En av deltagarna i studien beskriver hur de i sin förening (främst kopplad till en viss etnisk tillhörighet) arbetar för att stärka barn och ungdomar genom föräldrarna och då främst kvinnorna. Föreningen har till exempel hjälpt till att försöka förbättra situationen för familjer som är nyanlända i Sverige genom att på olika vis synliggöra dessa individers situation samt hjälpa dem genom att vara en form av voice-provider för dessa familjer både mot olika delar av förvaltningen och vidare också fört deras talan i media. Föreningen har också agerat som en form av stöd och påtryckare för att kunna hjälpa nyanlända i deras kontakter med myndigheter och olika myndighetsbeslut.

Föreningens verksamhet kan också, enligt min tolkning, ses verka som en service-provider. Föreningen har till exempel via egna kontakter och arbete kunnat hjälpa till och hitta boende för nyanlända där den offentliga verksamheten i staden inte har agerat. I samtal med representanten i föreningen beskriver hen också hur de som en till stor del etnisk förening agerar lokalt i närområdet men samtidigt har de som förening också möjlighet och en annan form av kontaktnät till olika som de kallar ”vänföreningar”, vilka också arbetar med samma målgrupp. På så vis har de ett nätverk och kontaktytor som rör sig både i ett ”hela staden-perspektiv” och vidare ner till ett stadsdelsperspektiv. Ett exempel som tas upp är att de kan hjälpa nyanlända som bor i andra stadsdelar att få kontakt med en förening i deras närområde och därigenom hjälpa till att guida vidare och hitta en lokalkontakt till individen som då kan driva en viss fråga eller på andra sätt stötta. Vidare har föreningen tagit initiativ att hålla i läxläsning för barn och ungdomar i området, vilket också kan ses som en service-provider.

Den föreningen som jag har varit i kontakt med har ännu inte en egen föreningslokal utan får i stället vara bland annat i den mötesplats som stadsdelsförvaltningen är med och driver som heter Selma Center. Jag vill här belysa en slutsats kring vilken funktion som en förening kopplad till exempelvis etnicitet kan ha för att skapa en vardagsgemenskap, hämtad från Lisa Kings studie. King har i sin studie ett fokus på ”traditionella” föreningar med stadgar och protokollförda möten. Jag menar dock att vissa av de strukturer eller aspekter som hon belyser även till viss del går att applicera i den här kontexten och i relation till den viktiga verksamhet och funktion som den beskrivna föreningen kan få i ett område i stort och för dess medlemmar. King beskriver den etniska föreningen i en lokal kontext som en del av en form av vardagsgemenskap. Hon belyser tre olika teman som kan ses som centrala aspekter av dessa föreningars organisation och funktion i den lokala kontexten. Dessa föreningar är ofta flexibla och anpassar sig utifrån exempelvis aktuella behov, interna konflikter eller externa förutsättningar. Vidare kan föreningen ha en funktion som en mötesplats och vara ett sätt att skapa ett större nätverk för den enskilda individen samt ett sätt att erbjuda både en social gemenskap och att skapa kanaler för att förbättra möjligheter för individer och deras familjer. Ett tredje tema som framkommer i Kings avhandling är att dessa föreningar ofta i den kontinuerliga verksamheten arbetar för att skapa bättre förutsättningar för sina medlemmar och ofta med ett fokus på den yngre generationen. Föreningen blir alltså ett sätt att skapa en form av vardagsgemenskap och en form av utrymme mellan den egna familjen och samhället i stort, som kan ha betydelse både socialt, praktiskt och politiskt.³²

4.2 Vad innebär lokalen och möjligheten av mötesplatser för att skapa positiv säkerhet?

Under den här delen i analysens kommer synen på den egna föreningen och deras behov av att kunna mötas att kontrasteras med en vilja från olika aktörer att individer ska mötas från olika grupper. Här uppkommer en fråga hur dessa två olika behov kan sammanvävas, hur kan den egna organisationen bli ett sätt att öppna upp för möten för att på så vis främja positiv säkerhet och en ökad tillit. I mina intervjuer framkommer att behovet av att ha en plats att samlas är en central aspekt för att en verksamhet ska kunna initieras och drivas. Det finns dock en gradskillnad i uttryck mellan det som efterfrågas av individer som kan kopplas till det civila samhället i relation till andra aktörer så som stadsdelsförvaltningens aktörer. Är det en efterfrågan av en lokal som finns: att den egna gruppen ska kunna samlas eller finns det en

---

³² King, s. 107.

uttryckt önskan att skapa en mötesplats där flera ska mötas. Är det en lokal eller en mötesplats som är målet och på vilka sätt kan dessa ses som korrelerande önskemål?

4.2.1 Vilket värde tillskrivs föreningslokalen?

I mina intervjuer har föreningars behov av att kunna mötas varit en kärnfråga i relation till att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet. De intervjuade betonar behovet av att ha en fysisk plats att samlas på. En aspekt av detta är den roll en samlingsplats spelar i relation till att kunna bedriva en form av föreningen eller skapa en grupp. Att ha en fysisk samlingsplats blir sammankopplat med en förutsättning för att kunna bedriva föreningsverksamhet och i stor utsträckning sammanlänkad med trygghet för föreningen. Att lokalen blir viktig kan bero på att det uttrycks en svårighet för gruppen att exempelvis kunna ses hemma hos någon. En av de representanter som jag talar med från stadsdelsförvaltningen som arbetar med Selma Center säger att föreningar har kontaktat verksamheten för att undersöka möjligheten att kunna låna lokalen som en föreningslokal. Det här är ett exempel på att det finns en efterfrågan i stadsdelen från föreningar att hitta en lokal för att kunna bedriva en verksamhet. Om det finns en lokal i området underlättar också det för individer att starta olika projekt och att samla individer för att exempelvis starta en form av grupp, till exempel för att kunna samla ungdomar och genomföra olika projekt.

I de två föreningar som stadsdelsförvaltningen har varit med att skapa/ alternativt bedriver blir lokalen en kärnfråga för att verksamheten ska kunna fullföljas. En person jag pratat med som deltar i den verksamheten som går att sammankoppla till en fotbollsförening säger att hen vistas i den lokalen som föreningen har i princip varje dag som det är öppet, antingen i och med sitt spelande i fotbollslaget eller i fritidsverksamheten. Lokalen blir i min tolkning en form av vardagsrum, där individer kan träffas och umgås. Att då inte ha en fast lokal kan på så vis vara något som skapar en osäkerhet i gruppen. En av dem som är aktiv som ledare i en av de föreningar jag talar med beskriver osäkerheten i att inte ha en fast lokal över tid. Oron blir något som hänger över en och det kan kännas som att en som ledare småljuger för dem i gruppen när det inte går att försäkra att verksamheten kommer att kunna fortsätta att garantera en lokal. Fokuset i dessa intervjuer handlar om hur den egna föreningen ska kunna stärkas och fortsätta verka som grupp, vilket blir beroende av att kunna ha tillgång till en form av samlingsplats. För att belysa detta ur Putnams teori kring socialt kapital så görs en distinktion mellan det som kan ses som sammanbindande, bounding (inom gruppen)- och överbryggande, bridging (till andra grupper/individer) av socialt kapital. Att ha en lokal till sin förening blir på så vis enligt min analys ett sätt att kunna skapa ett sammanbindande socialt kapital inom gruppen. En fundering är

om en process av bounding kan sammanvävas med tankar om positiv säkerhet eller om en sådan process också skulle kunna stärkas med dimensioner av bridging processer (både horisontell och vertikal interaktion) för att kunna bli en del av att främja positiv säkerhet i ett område?

Enligt Abrahamsson skulle en väg/strategi för att kunna bidra till att skapa positiv säkerhet kunna vara att skapa förutsättningar för olika former av mötesplatser där individer kan mötas. I min tolkning kan detta ses som en efterfrågan av bridging-processer. Abrahamsson skriver att det finns ett behov av att skapa flera mötesplatser, eller med andra ord offentliga rum för invånare att mötas. På så vis kan individer från olika befolkningsgrupper träffas och därigenom kan tryggheten öka och tanken kring främlingskap och ett ”vi och dem”-tänkande minska. Genom mötet finns möjligheten för individer att mötas och på vis bygga ett socialt kapital och den mellanmänniska tilliten kan öka.³³ I och med den enskilda föreningens lokal skapas möjlighet att stärka gruppens sammanbindande sociala kapital men i frågan om att bygga för positiv säkerhet för en hel stad kanske den enskilda föreningslokalen till viss del blir ett sätt att bygga för en form av isolerad innanförskaps/utanförskaps-känsla och en form av främlingskap mellan olika grupper? Det ska dock nämnas att aktörer från det civila samhället även på andra sätt kan skapa möjlighet till positiv säkerhet, till exempel genom en ökad känsla av delaktighet och medskapande i området eller genom att fungera som en form av voice-provider eller service-provider och kan ha kapacitet att nå de grupper som inte offentlig verksamhet når. (se exempelvis tidigare i analysen under rubriken: *Det civila samhällets roll i den lokala kontexten*).

4.2.2 Vem är det som skapar mötesplatser?

I relation till idén om en föreningslokal som uppkommer i mitt material återkommer också frågan om mötesplatser. Det som då uppkommer som frågor är vad för typ av utformning av mötesplatser som efterfrågas, samt vilka det är som faktiskt ska mötas där och vidare hur det sammanlänkas till olika grupper som till exempel föreningar. En annan fråga är varför dessa mötesplatser behövs. Är det någon skillnad på de föreningslokaler som efterfrågas och de mötesplatser som föreslås?

Den representant från ett kommunalt bostadsbolag som jag talar med menar att de utifrån att de är en aktör som skapar och ändrar den fysiska miljön i området aktivt har försökt skapa mötesplatser ute i deras område för att på så vis kunna bygga för att ge individer förutsättningen att kunna mötas. Det handlar då om att på olika sätt skapa platser där individer samlas och talar

---

³³ Abrahamsson, (2012), s. 41.

med varandra, exempelvis genom att de fikar tillsammans på gården. Samtidigt påtalas att de som kommunalt bostadsbolag enbart kan skapa förutsättningarna för att kunna skapa ett möte, de kan inte tvinga de boende i området att träffas. I min tolkning blir det här ett sätt att försöka skapa en ”naturlig” mötesplats i vardagen mellan dem som bor i ett och samma område, vilket kan ses som ett sätt att stärka grannskapets (gruppens) gemenskap och försöka bygga för att stärka den sociala tilliten i området. Representanten för det kommunala bostadsbolaget menar att genom att de försöker skapa förutsättningar för individer att mötas blir det också ett sätt att skapa en form av social kontroll i området mellan dem som bor i området. Ett exempel på det kan vara att grannar hör av sig för att de blir oroliga om de inte har sett sin granne som alltid brukar komma ut. Här blir mötesplatsen, enligt min tolkning, ett sätt att arbeta för en form av granngemenskap och kanske till viss del också ett sätt att skapa en större social tillit mellan de som bor i ett område. De mötesplatser som beskrivs här skapas för dem som bor i ett område som en grupp och inte kopplade till en viss förening eller grupp. Ur min tolkning illustreras här en form av mötesplats på den lokala nivån för dem i området. För att återgå till Abrahamssons tankar kring positiv säkerhet som något som skapas genom deltagande från medborgarna,³⁴ illustreras här hur en aktör utformar den fysiska möjligheten för individer att mötas. Samtidigt poängteras att själva mötet inte är något som de som kommunalt bostadsbolag kan bidra med utan något som måste skapas av invånarna. I min tolkning är det de som bor i området som genom att besöka mötesplatsen skulle kunna bidra till att göra det till en arena för att stärka positiv säkerhet i området. Jag vill vidare fundera på hur en sådan utformning av en mötesplats kan sammanvävas med det som KAIROS beskriver som medskapande, alltså där initiativ måste komma både uppifrån och nerifrån för att förändringskraften ska bli som störst. I en utveckling av resonemanget kring medskapande skulle begreppet, enligt min tolkning, kunna innefatta dimensioner av hur en aktör från ett uppifrån perspektiv kan ses skapa *för* medborgarna i området istället för *med* medborgarna. Med andra ord i vilken utsträckning bidrar dessa mötesplatser skapade av det kommunala bostadsbolaget till invånarnas medskapande? Kanske finns det andra tankar bland invånare om hur en mötesplats ”bäst” skulle kunna utformas i området?

Att det finns ett behov för olika föreningar och inte minst för de som stadsdelsförvaltningen idag har kontakter med att hitta en långvarig lösning i fråga om lokal/mötesplatser återfinns i förslaget

---

³⁴ Abrahamsson, (2012), p 30.

kring en mötesplats.³⁵ När jag talar med olika aktörer från förvaltningen som beskriver planerna för att starta en mötesplats i området så talas det om att de ser ett behov i området från olika föreningar att skapa en lokal där dessa grupper kan vara och växa. Samtidigt beskrivs behovet av att skapa en mötesplats för alla i ett område. I min tolkning belyser behovet av att skapa en mötesplats för flera föreningar en önskan från stadsdelsförvaltningens sida att bygga för ett överbryggande möte mellan olika individer. Alltså inte enbart verka för att stödja en förening vilket skulle kunna främja främst ett sammanbindande inom den gruppen. Här vill jag återkomma till resonemanget kring socialt kapital som bridging och bounding. Där den här mötesplatsen genom att skapa en lokal för föreningar i området på så vis stärker föreningen som grupp och på så vis en form av bounding, alltså sammanbindande kapital samtidigt som lokalen innebär en form av bridging av socialt kapital. Det här konkretiseras både genom att olika föreningar tillsammans ska bestämma över den givna lokalen och driva den tillsammans alltså en form av horisontellt bridging av det sociala kapitalet men också att stadsdelsförvaltningen på så sätt kommer kunna vara närvarande i området, alltså en form av det vertikalt bridging av kapital. Här kan det till viss del synas en skillnad i vad som efterfrågas från olika aktörer inom det civila samhället och vilka former av ”tankar” som kan återfinnas hos stadsdelsförvaltningen. De här två olika formerna av interaktion och socialt kapital är dock inte en form av antingen- eller aspekter utan kan istället ses som två samtidigt pågående dimensioner.³⁶ I intervjuer med aktörer från det civila samhället har det framkommit (även om det inte är i relation till den egna lokalen), att det efterfrågats mötesplatser och sammanhang för dessa verksamheter att få kontakt till andra aktörer exempelvis stadsdelsförvaltningen. En deltagare i studien säger exempelvis att genom att det har skapats en förutsättning för unga män i området att träffas så har de på så vis också skapat en mötesplats där stadsdelsförvaltningen kan träffa dem och på så vis nå den här gruppen på ett annat sätt än tidigare. I min tolkning blir det här ett uttryck för både dimensionerna av socialt kapital, en efterfrågan av att både stärka gruppen (bounding) och bygga för nya kontakter (bridging).

I planeringen för den nya mötesplatsen i bostadsområdet, finns enligt min tolkning, två olika intressen som till viss del sammanstrålar. Det uttrycks från olika aktörer från det civila samhället ett behov av att ha en föreningslokal för att kunna mötas, driva och starta verksamhet. Samtidigt som det från stadsdelsförvaltningen sida finns en vision att skapa en plats för alla invånare, (då

---

³⁵ Mötesplats Backa Röd beskrivs under rubriken Backa i Fokus och är en plan för att bygga en mötesplats för individer och föreningar i området.

³⁶ Putnam, (2001), s. 23.

både föreningar, andra typer av verksamhet) och också att kunna erbjuda olika former av samhällsservice. Jag menar dock att det också utkristalliseras en skiljelinje mellan olika aktörers önskemål. Antingen som ett projekt som sker utifrån den vision som finns från stadsdelsförvaltningen eller ifrån de tankar som kommer från medborgarna och aktörer från det civila samhället. I frågan om positiv säkerhet blir det relevant att reflektera över hur det här kan bli en situation där utformningen av en lokal/ mötesplats kan lyssna in och bidra till ett deltagande underifrån för att bidra till en positiv lokal samhällsutveckling. KAIROS menar att förändringskraften blir som störst vid medskapande alltså då viljan till förändring återfinns både uppifrån från beslutsfattare och underifrån från medborgarna och på så vis kan kroka i varandra och tillfälligt utjämna maktförhållanden.³⁷ I frågan om behov och efterfrågan på en form av lokal/mötesplats menar jag att här finns ett gemensamt intresse där behovet av medskapande med invånare blir central också för att kunna bidra till att stärka och värna om det sociala kapitalet både inom grupper, mellan grupper och också överbyggande till stadsdelsförvaltningen eller andra samhällsaktörer.

4.2.3 En mötesplats mellan olika samhällsaktörer och invånare

För att exemplifiera olika aspekter av hur en mötesplats kan användas samt vad den kan få för praktisk funktion och aspekten kring frågan om en lokal, vill jag här belysa en del av den verksamhet som finns inom stadsdelsförvaltningens verksamhet, Selma Center.³⁸ Selma Center är en form av mötesplats som syftar till att fungera som en mindre hierarkisk plats för medborgare att möta olika samhällsaktörer och på detta vis kunna skapa ett ökat förtroende, men också en kanal för att kunna ge möjlighet att erbjuda olika former av information och samhällsservice samt en möjlighet för invånare att lämna synpunkter. På detta vis, enligt min tolkning, syftar verksamheten till att bidra till att skapa en positiv säkerhet i området bland annat genom att stärka förtroendet, lyssna in medborgarna och föra en daglig dialog.

Selma Center har också som tidigare nämnts till viss del blivit en kontakt för olika aktörer och föreningar exempelvis genom förfrågningar om lokal men också genom att i vissa fall bli ett sätt för föreningar att komma i kontakt med stadsdelsförvaltningen. Policyn för Selma Center har varit att det ska finnas möjlighet för aktörer från det civila samhället att kunna använda lokalen

---

³⁷ KAIROS övergripande projektdokument (2013-05-07)

³⁸ Jag kommer i den här studien främst att fokusera på de delarna av verksamheten i Selma Center som drivs av stadsdelsförvaltningen. Därför kommer inte det arbetet som Framtidens Selma eller polisen bedriver att illustreras även om det också handlar om att på olika vis skapa positiv säkerhet.

men att det beror på till vilka som aktiviteten vänder sig. Ska en aktivitet bedrivas som en föreningsaktivitet får man tillgång till lokalen för möten vid tre tillfällen. Har istället verksamheten ett syfte att genomföra en aktivitet som vänder sig mer generellt till en grupp så kan lokalen användas under en längre tid. Ett exempel som illustrerat detta är exempelvis den läxläsning som en av de andra deltagarna i min studie bedriver som en föreningsverksamhet. Läxläsningen är en öppen verksamhet på Selma Center för alla barn och ungdomar i området, och inte enbart för föreningens medlemmar eller målgrupp.

Utifrån min tolkning kan detta ses som ett exempel på hur stadsdelsförvaltningen arbetar för att stärka en förening för att den ska kunna verka som en form av service-provider. Samtidigt så skapas möjligheten för föreningen att nå ut och också få hjälp att kunna exempelvis hitta en lärare som skulle kunna delta i verksamheten. Jag menar att på detta vis kan Selma Center både ses som en verksamhet som både aktivt genom sin policy öppnar upp för en form av överbryggande socialt kapital men också genom varandet av lokal och annonsering så blir det en del av att indirekt kunna öppna upp för möjligheten att individer att mötas och indirekt skapas en form av förutsättning för ett mer överbryggande brobyggande. I det här fallet har det här setts som en bra lösning och aspekt både av stadsdelsförvaltningen som har verksamheten och den förening som har själva läxläsningen. Exemplet visar också en maktfördelning kring vem som bestämmer reglerna, där förvaltningen sätter upp policy och där aktörer från det civila samhället blir de som utför aktiviteten. Samtidigt så har Selma Center som strävan att även försöka skapa aktiviteter utifrån medborgarnas önskemål såsom exempelvis juridisk rådgivning.

Selma Center har kommit att få en viktig relation till ovan nämnda förening då de har fungerat som en första kontakt in i förvaltningen och där personalen har kunnat hjälpa föreningen att utöva en form av funktion som voice-provider genom att till exempel kunna förmedla synpunkter vidare, förmedla kontakter till personer att prata med etcetera. Alltså som en form av ”brobyggare” in i de verksamheter som finns i stadsdelsförvaltningen.

4.3 Långvariga relationer och individens roll

I den här delen analyseras relationen mellan att främja positiv säkerhet och att värna och skapa långvariga relationer i ett område. Vem som tillskrivs ha det kontaktnätet både från den egna individen och från andra och vidare hur sådana relationer tar sig uttryck och på vilka sätt som den kan stärkas.

4.3.1 Individens roll och vilka tillskrivs ha kontakter

I inledningsfasen av den här studien beskrevs att syftet med studien är att studera det civila samhället i det givna området med ett fokus främst på det som stadsdelsförvaltningen inte hade något direkt koppling till. Studiens metod var att genom att börja fråga en person som arbetar i stadsdelsförvaltningen, komma vidare till andra kontakter. Det har dock visat sig att de förslag till individer som nämns ofta är återkommande personer och då främst personer som själva arbetar inom stadsdelsförvaltningen och boende i området. Det har visat sig att dessa individer som ofta som lyfts fram som viktiga personer för mitt syfte till viss del tillskrivs en dubbelroll. De både arbetar och är boende i området vilket bidrar till att individerna tillskrivs kunskap och anses ha en helt annan möjlighet till kontaktnät och kanaler än andra som arbetar i stadsdelsförvaltningen. Deras yrkesroll flyter på så vis ihop med deras privata roll. Det är inte alltid som den här bilden som ges av andra inom förvaltningen överensstämmer med den egna individens uppfattning om sin roll eller sina kontakter i området. Jag ser detta som att det till viss del uppifrån skapas ett synsätt och förväntningar på vilka det är som har mest kännedom i ett område, på detta vis kan det antingen eller vidare finnas andra typer av kontaktytor eller personer som har ingångar in i området. Det innebär inte att ett sådant förhållningssätt enbart är ”felaktigt”. Samtidigt, som det till viss del utkristalliseras en bild av att de som förväntas ha kontakter in i området kanske inte alltid anser sig ha dessa vägar så framkommer även en bild av vikten av att ha en långvarig relation till de som finns i området och på så vis ha ett uppbyggt förtroende för att kunna nå många boende i bostadsområdet.

Jag ska här presentera lite olika aspekter på hur vissa individer kan tillskrivas förtroende i ett område. Jag vill dock belysa att det blir en viss generalisering och att jag inte har mandat eller förutsättning att tala för ett helt område. I den här kontexten så kommer bilden av hur det skapas långa relationer främst kopplas till en av de verksamheter som drivs av stadsdelsförvaltningen. I mina intervjuer framkommer två sätt som dessa relationer till individer uppkommer och blir viktiga. Antingen tillskrivs individer ett förtroende för att de själva bor i området och på så vis är förankrade i området, de har varit med och startat verksamheten och har på så vis en naturlig ingång till dem som finns i området. Med den förståelsen och det kontaktnätet blir det också lättare för individer att kunna samla folk exempelvis till en form av fritidsgård, eller någon annan form av aktiviteter. Dessa individer, även om de är anställda av förvaltningen, blir inte enbart representanter för förvaltningen utan får en annan roll i förhållande till dem som finns i området och deltar i verksamheten.

Ett annat sätt att skapa dessa relationer tillskrivs personer som på olika sätt har varit verksamma länge i ett område. Många av dessa individer menar på att de har kunnat bygga upp bra relationer in i området, exempelvis för att de har arbetat med barnen i andra verksamheter så de har bra kontakt med barnen och ungdomarna sedan långt tillbaka. En annan aspekt som framkommer kan vara att någon sedan länge har varit aktiv i en förening och på så vis har skapat en legitimitet. Genom att frånga ett direkt fokus på civilsamhällsperspektiv och istället också studerar exempel på uppbyggt förtroende blir även det kommunala bostadsbolaget ett exempel på en långvarig relation. Den individ jag talar med säger att hen blir igenkänd i området och boenden kommer fram och hälsar samt att deras kontor till mångt och mycket får fungera som en form av medborgarkontor där individer kommer in med många olika frågor. Två dimensioner som hen menar beror på en långvarig relation och uppbyggandet av ett förtroende från de boende.

För att belysa detta ur en aspekt kring positiv säkerhet visar den här aspekten i min tolkning att det är viktigt att jobba med ett långvarigt relationsbyggande. Det visar också på den aspekten att positiv säkerhet inte går att uppnå enbart med en viss struktur eller organisation utan det krävs också ett långsamt och pågående arbete för förtroende och relationsbyggande underifrån i ett område eller stadsdel.

4.3.2 Vad för roll kan dessa individer ha?

I och med att det på olika sätt framkommer att individer kan spela en stor roll för att kunna nå vissa målgrupper i området vill jag belysa vilken roll som dessa individer skulle kunna ha i ett område, samt på vilket sätt som de efterfrågar stöd i sitt arbete. Jag vill här gå vidare och belysa vad för funktion eller aspekt som dessa personer skulle kunna få i området? Det blir då centralt att återgå till det resonemang som belysts tidigare av Putnam kring socialt kapital som något som kan fungera och ta sig uttryck både som bounding och bridging, två processer som inte utesluter varandra utan kan pågå samtidigt i olika utsträckningar. Genom att anställa individer som även finns i området och arbeta utifrån det engagemang och idéer som finns i gruppen och på så vis samla många individer så skapas förutsättningen både för att mötas inom en grupp men samtidigt så skapas förutsättningarna för att stärka ett bridging av socialt kapital.

En aspekt som framkommer i mitt material handlar om vilket stöd som dessa individer får i sin roll som ”de som agerar” i området. Här belyses till viss del en aspekt av att dessa individer blir ganska ensamma i sin roll. En av dem jag talat med i studien menar att hen har blivit ganska ensam i sitt engagemang i området. Ett exempel kan vara att individer blir de enda som försöker

arrangera något i området utan stöd, eller driver en verksamhet utan betalning utan på en form av ideell basis. Här skapas alltså en fråga om det är en form av medskapande som sker mellan olika aktörer i ett område eller om det blir en form av envägskommunikation, vidare blir det också en tanke kring i vilken roll en sådan individ tillskrivs agera, som en boende i ett område eller någon som arbetar i kontakt med området?

Ett annat perspektiv som framkommer i materialet i relation till den egna individens roll är vad dessa individer kan tillskrivas för uppgifter? Om individer exempelvis anställs för att leda en fritidsverksamhet i området där de själva är uppvuxna så finns det eventuellt fler möjligheter att nå många individer i området. Samtidigt om verksamheten ska fungera som önskat behövs länkar som även kan arbeta som en form av stöd och länk för att verksamheten ska kunna bidra till att bli en verksamhet som främjar ett bridging av socialt kapital. Annars kan risken finnas att verksamheten snarare bidrar till att stärka ett innanförskap inom gruppen och en distans till andra grupper. Något som exempelvis några av deltagarna i studien belyser då de talar om att vi har startat och kan driva en verksamhet men vi kan inte klara av att exempelvis hitta jobb eller andra aspekter som de skulle vilja ha hjälp med.

Att en verksamhet som startar i ett område kan bli bärande på några initiativtagare, blir det också ett dubbelt ansvar för dem. Både att det blir de som i stor utsträckning ska driva verksamheten, utifrån att de som individer har en samlande effekt i området. Vidare blir även deras roll att försöka skicka vidare exempelvis att det ska finnas möjlighet att få individer ut i arbete eller utbildning och på så vis bryta en form av utanförskap. Här uppkommer en fråga kring medskapande, KAIROS menar att förändringskraften blir som störst när den både kommer nerifrån medborgarna och uppifrån från de som har makt, exempelvis i det här fallet skulle det kunna representeras av stadsdelsförvaltningen. I min tolkning blir det här en situation där det finns en vilja till en utveckling av ett engagemang underifrån från några individer, vad sker sedan med det vidare på ett stadsdelsförvaltningsplan?

Hur skulle i så fall dessa individer kunna styrkas i den roll som de har som en form av sammanvävande part och hur kan ett sådant arbete se ut? En av deltagarna i den här studien talar om att det skulle behövas någon som kontinuerligt kommer till den verksamheten som har byggts upp och fungerar som en form av arbetsförmedlare. Men att det då också är viktigt att den personen ”förstår” de individer som de ska möta, alltså är medveten om dessa individers förutsättningar och behov. Här anser jag det åter visar på vikten av att skapa långvariga och kontinuerliga relationer för att kunna främja och stödja individer. Det illustrerar också att de som

på olika vis arbetar i verksamheten har ett behov av att få mer hjälp och stöd av fler aktörer för att kunna bedriva den form av verksamhet som efterfrågas både av dem själva och av stadsdelsförvaltningen.

5. Avslutande tankar

Den här studien har syftat till att illustrera hur relationen mellan aktörer i det civila samhället och aktörer från olika delar av den offentliga sektorn (som stadsdelsförvaltningen och det kommunala bostadsbolaget) ser ut och hur dessa två kan agera för att verka för att bidra till en positiv säkerhet och i förlängningen eventuellt bidra till ökad social hållbarhet. Studien kan också ses som ett steg i att studera hur det kan återfinnas arbetssätt för att kunna öka individer och grupper delaktighet och medskapande utifrån de definitioner som projektet KAIROS arbetar kring. Centrala områden som belyses är vilken roll som det civila samhället kan spela i ett område, definitionen och vikten av mötesplatser samt att värna de långvariga relationerna. I den avslutande diskussionen vill jag nu fundera vidare på vad som kan ses som utmaningar eller arbetssätt för fortsatt arbete samt belysa olika problematiker som kan uppstå.

Vad jag vill börja med att reflektera kring är vikten av att bygga vidare på de långvariga relationerna i ett område. Det framkommer i mitt material att det är viktigt att det finns individer som har många kontaktytor in i det lokala sammanhanget. Samtidigt som den här aspekten kan ses som en grund för att bidra till att stärka den positiva säkerheten underifrån, anser jag det relevant att fundera på vad det innebär att det är några få individer som tillskrivs rollen som de som har förutsättning för att kunna nå boende i en stadsdel? Här utkristalliseras olika aspekter. Den första jag vill reflektera kring är den roll som dessa individer tillskrivs vilket kan innebära att det blir en form av alibi eller distanstagande från andra grupper eller verksamheter: ”det går inte att nå individer förutom genom dessa kontakter”, vilket skulle kunna ses som ett sätt att fortsätta skapa en form av isolering och i förlängningen en uppdelning i ”vi och dem”, innanförskap kontra utanförskap. En vidareutveckling av den här tanken skulle kunna bli att de individer som har dessa roller i ett område till viss del också skulle kunna bli svåra att på olika sätt kunna ersättas. Samtidigt så finns det kanske andra kanaler eller individer som kan nå dessa individer som till exempel aktörer från det civila samhället, eller andra aktörer i olika verksamheter? En fråga jag ställer mig är då om det skulle kunna gå att värna kring de långvariga relationerna och samtidigt kunna skapa förutsättningar för att bidra till en minskad innanförskap/utanförskap-tanke? En sätt skulle kunna vara att utarbeta arbetssätt för att finna individer som kan arbeta nära dem som redan har upparbetade kontakter in i en verksamhet och en form av

samlade effekt och genom att arbeta nära dem, utarbeta en form av legitimitet och kunna skapa möjlighet till att vidga för en form av bridging till andra kontakter och nätverk? Med andra ord skapa en form av brobyggande som inte enbart kan ses som en aspekt av underifrån (i området och upp) utan också åt motsatt håll (uppifrån och ner)?

I det belysta ämnet kring socialt kapital och hur det här kan ses ur dimensioner av bounding- och bridging processer har studien främst rört sig på en grannskaps- eller möjligen stadsdelsnivå. En förklaring till den här aspekten återfinns såklart i studiens empiriska avgränsning till ett specifikt område. Jag vill dock lyfta att mycket av de processer, verksamheter och planer som berörs i den här studien ändå går att sammankoppla till processer inom ett grannskap; olika föreningar i ett grannskap ska mötas i en lokal, mötesplatser byggs för de boende i ett bostadsområde eller det ska på olika vis föras en form av vertikal bridging till stadsdelsförvaltning och andra samhällsaktörer i området etcetera. En annan fundering är i vilken kontext och dimension ska egentligen socialt kapital belysas? Kan det ses som en form av bridging när det rör individer som själva bor i ett område, eller ska en sådan aspekt ses som en form av främjande av en dimension av bounding av socialt kapital ur ett ”hela staden-perspektiv”? Kanske skulle ett alternativ vara att addera en parameter som berör den geografiska aspekten av socialt kapital? Ur ett sådant perspektiv skulle möjligen en reflektion kring hur det sociala kapitalets aspekter kring bridging kan realiseras ur ett ”hela staden-perspektiv” eller ett regionalt-perspektiv bli relevant. Hur kan arbetssätt skapas för att kunna verka för överbryggande kontakter och stärka det sociala kapitalet i hela Göteborg? Ur en sådan synvinkel blir det också aktuellt att diskutera hur det kan skapas arbetssätt för att utvidga processer kring hur socialt kapital kan stärka eller minska innanförskap och utanförskap, både inom stadsdelen, kommunen eller regionen.

En annan aspekt som jag vill ta upp i det här avslutande sammanhanget är vad som händer med medskapande mellan det civila samhället och exempelvis stadsdelsförvaltningen? Till att börja med är det viktigt att poängtera att de röster och åsikter som jag har fått ta del i den här studien i stor utsträckning har kommit från en form av ”ovanifrån”-perspektiv utifrån främst stadsdelsförvaltningen sida. Jag anser dock att det är viktigt att fundera kring hur en ser till att främja det engagemang som finns och skapa en situation där medskapande blir ett centralt fokus? Lisa King beskriver i sin studie av ”traditionella” föreningars roll och agerande i två förortsstadsdelar (Rinkeby och Tensta). King belyser den förändrade roll som aktörer i det civila samhället har fått som en form av service utförare som ett komplement till den verksamhet som utförs av offentlig verksamhet. Den här nya formen av fördelning har vidare kommit att få till följd att samarbetet mellan den lokala stadsdelsförvaltningen och aktörer från det civila

samhället har kommit att i allt större utsträckning permanentas och institutionaliserats. I de till viss del nya samarbetsformerna mellan dessa två olika ”sektorer” exempelvis via olika former av projekt, har det civila samhällets föreningsaktörer kommit att bli de som i stor utsträckning är de som tillskrivs rollen som dem som realiserar de ovanifrån initierade projekten. Samtidigt så kommer den här relationen att präglas av hierarkiska förhållanden i och med den legitimerade makt och ställning som den offentliga lokala sektorn bär upp i relation till det civila samhällets lokala föreningar. Vidare präglas också relationen av att de olika föreningarna inte kan ses som en enhetlig aktör utan kan sinsemellan ha olika fokus och karaktär med egentligen deras underordnande status (ofta av ekonomisk karaktär) gentemot den offentliga verksamheten som gemensam nämnare.³⁹ I det området jag har studerat finns det ett nära samarbete mellan stadsdelsförvaltningen och olika aktörer från det civila samhället, exempelvis genom att en fritidsverksamhet kombineras med en fotbollsförening, att en annan förening bedriver läxhjälp i en lokal som drivs av förvaltningen men också att det finns planer på att starta en form av mötesplats där aktörer från det civila samhället är några av de som det byggs för. Här återfinns, enligt min tolkning, en form av asymmetri i maktbalansen mellan det civila samhället och förvaltningen utifrån vem som bestämmer exempelvis: hur en verksamhet ska drivas, vilka det är som ska få tillgång till en tjänst som bedrivs i en lokal som tillhandahålls av stadsdelsförvaltningen eller vem som avgör hur stor eller var geografiskt som en verksamhet ska byggas. Även om den här typen av struktur har en ”naturlig” hierarkisk struktur menar jag att det blir intressant att i relation till KAIROS syn på medskapande för att förändringskraften ska bli som störst. Hur kan dessa aspekter kombineras för att kunna skapa bästa möjliga förutsättningar för ”positiva” förändringskrafter? Det blir därför en viktig aspekt att fundera kring hur dessa olika områden eller verksamheter kan präglas av en tanke att lyssna in de som bor, vistas och lever i staden och på så vis skapa relationer mellan aktörer från det civila samhället och stadsdelsförvaltningen som bygger på att arbeta underifrån för att stärka aspekter av den positiva säkerheten och individer möjlighet till delaktighet och medskapande.

Ett annat perspektiv från materialet som framkommer är hur en förening kan vara en del av att området upplevs som tryggare utifrån att individer rör sig ute i området exempelvis senare på kvällarna. För att återgå till den modell som belystes i rapportens teoridel kring relationen mellan positiv och negativ säkerhet framkommer även här en aspekt av hur ett stödande av det civila samhället blir ett sätt att främja positiv säkerhet i området. I relation kan då ses vad för former av

---

³⁹ King, s., 138.

negativ säkerhet som i så fall kan undvikas i form av exempelvis övervakning eller poliser. På samma sätt skulle uppkomsten eller byggandet av mötesplatser (både dem som talas om utifrån det kommunala bostadsbolagets och stadsdelsförvaltningens sida) kunna vara ett sätt att skapa verksamheter som innebär att fler individer fysiskt kommer befinna sig i det offentliga rummet och på så vis främja både en känsla av trygghet men också värna om mötet mellan individer och grupper och på så vis minska behovet av aspekter som bidrar till negativ säkerhet.

Sammanfattningsvis menar jag att det empiriska materialet i den här studien belyser att aktörer från det civila samhället kan spela en viktig funktion i stadsdelen. Både för att den ska upplevas tryggare, som utförare av olika verksamheter som kan kallas för service-provider samt voice-provider och också spela en viktig roll som samlade effekt i området eller som en form av ”vardagsgemenskap”/samlingsplats. Vidare belyses också att föreningsverksamhet och att skapa föreningar kan bli ett sätt att stärka individens känsla av delaktighet. Jag menar också att en bild utkristalliseras där relationen mellan aktörer från det civila samhället och stadsdelsförvaltningen blir viktig både som en form av stöd för olika föreningar eller grupper och ett sätt att kunna driva den egna verksamheten. På samma sätt blir det civila samhället något som från ett ovanifrån perspektiv kan ses som ett stöd eller hjälp för att kunna nå olika grupper, stärka ett socialt kapital eller genom den service som dessa grupper bidrar med. Två olika dimensioner som jag menar på behovet av att eftersträva medskapande både från ett underifrånperspektiv som ett uppifrån perspektiv. Vi landar då åter i den förutsättning som Hans Abrahamsson menar måste finnas för att kunna stärka positiv säkerhet: att det är en process som måste ske med ett folkligt deltagande och underifrån perspektiv⁴⁰, och i mitt tillägg, med aktörer från det civila samhället som stöd.

---

⁴⁰ Abrahamsson (2012), s. 30

6. Referenser

Abrahamsson, Hans, *Städer som nav för en globalt hållbar samhällsutveckling eller slagfält för sociala konflikter*, (Malmö Högskola, 2012)

Abrahamssons, Hans, *Det civila samhället, Ett diskussionsunderlag inför SKL:s workshop-projekt medborgardialog*, (Köpenhamn, 2014-03-26)

Bryman Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder* (Liber, Malmö, 2002),

Fägerborg Eva, ”Intervjuer” i *Etnologiskt fältarbete*, red. Lars Kaijser & Magnus Öhlander (Studentlitteratur, Lund, 1999), s. 55-72.

För ett socialt hållbart Norra Hisingen med Backa i Fokus, Projektbeskrivning på Norra Hisingens stadsdelsförvaltnings hemsida under: www.goteborg.se, (senast uppdaterad: 2014-05-16)

KAIROS övergripande projektdokument:

http://www.mistraurbanfutures.org/sites/default/files/kairos_overgripande_projektdokument.pdf, (2013-05-07).

KAIROS projektdokument: *Civilsamhället i ett förändrat politiskt landskap*,

http://www.mistraurbanfutures.org/sites/default/files/delprojekt_i_-_civilsamhallet.pdf, (2013-05-07)

KAIROS, *Demokratitorg- Vad händer med medskapandet när ungdomar och politiker möts?*,

http://www.mistraurbanfutures.org/sites/default/files/demokratitorg_0.pdf, (2014-03-25)

Karen O'Reilly, *Ethnographic methods*, (Routledge, London, 2005)

King Lisa, *Till det lokalas försvar, Civilsamhället i den urbana periferin*, (Arkiv, Lund, 2011)

Putnam, Robert D., *Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse*, 1. uppl., (SNS förl., Stockholm, 2001)

Putnam, Robert D, *Den fungerande demokratin*, 2.uppl., (SNS förl., Stockholm, 2011)

Sandstig Gabriella, *Backabornas samhällsanda 1994-2011* (SOM-rapport nr 2013:02)

Stigendahl Mikael, *Malmö – de två kunskapsstäderna, ett diskussionsunderlag inom Malmökommissionen*, 2011

6.2 Intervjuer

1. Intervju: 2014-02-21
2. Intervju: 2014-02-24
3. Intervju: 2014-02-26
4. Intervju: 2014-03-03
5. Intervju: 2014-03-10
6. Intervju: 2014-03-13
7. Intervju: 2014-03-19
8. Intervju: 2014-04-03
9. Intervju: 2014-04-04
10. Intervju: 2014-04-09 a
11. Intervju: 2014-04-09 b
12. Intervju: 2014-04-09 c

6.3 Annan källa

Bildspel, Backa i Fokus projektgruppsmöte, av Åsa Lorentzi, projektledare för KAIROS samt För ett socialt hållbart Norra Hisingen med Backa i Fokus, Göteborgs Stad, (Presenterad: 2014-04-24).